

**БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА**

Утвърдил:

**Нина Стоянова
Подуправител**

УКАЗАНИЕ

**ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ СЪДЪРЖАНИЕТО И РЕДА ЗА ПОДАВАНЕ НА ФОРМИТЕ ЗА
СКЛЮЧЕНИТЕ СДЕЛКИ НА МЕЖДУБАНКОВИЯ ПАРИЧЕН ПАЗАР И НА
ВАЛУТНИЯ ПАЗАР В БЪЛГАРИЯ**

София, 2018 г.

ГЛАВА ПЪРВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Настоящото указание определя изискванията и реда за подаване на информация към Българската народна банка (БНБ) от лицензираните от БНБ банки и клоновете на чуждестранни банки, извършващи дейност в Република България (наричани по-долу „податели на данни“), за сключените сделки на междубанковия паричен пазар и на валутния пазар в страната.

ГЛАВА ВТОРА

ФОРМИ ЗА СКЛЮЧЕНИТЕ СДЕЛКИ НА МЕЖДУБАНКОВИЯ ПАРИЧЕН ПАЗАР

Чл. 2. Подателите на данни подават в БНБ ежедневно форма, съдържаща информация за сключените от тях сделки на междубанковия паричен пазар, предоставяйки данните за всяка сключена сделка поотделно, съгласно Приложение № 1 „Изготвяне и докладване на форма за сключените сделки на междубанковия паричен пазар в Интегрираната информационна система за финансови пазари и ЗМР“ (Приложение № 1).

Чл. 3. Във формата по чл. 2 се включват следните типове сделки, сключени на територията на страната между лицензираните от БНБ банки и клоновете на чуждестранни банки, извършващи дейност в Република България:

- 1) Левов депозит – всяка операция, при която едната страна предоставя на контрагент (или получава от контрагент) парични средства в лева срещу предварително определен лихвен процент, като едновременно с това двете страни се споразумяват същата сума в лева да бъде върната на определена бъдеща дата (деня на падежа), заедно с дължимата сума от натрупаното лихвено плащане.
Левовият депозит се докладва за всички матуриретни срочности от овърнайт до една година (т.е. максимум 365 дни разлика между датата на вальора и датата на падежа).
- 2) Репо-сделка – всяко споразумение, при което се предоставя (или получава) обезпечение срещу определена сума, като се поема ангажимент за обратното му изкупуване (или продажба) и връщане (или получаване обратно) на сумата при определена цена на определена бъдеща дата.

Обезпечението при репо-сделката може да е под формата на български държавни ценни книжа (ДЦК), емитирани на вътрешния пазар (идентифицирани с ISIN, стартиращ с BG) или на международните пазари (евро-облигации, идентифицирани с ISIN, стартиращ с XS), както и при обезпечение под друга форма – валута или друг вид ценна книга (напр. корпоративни облигации, акции или ДЦК на други държави).

Репо-сделката се докладва за всички матуритетни срочности от овърнайт до една година (т.е. максимум 365 дни разлика между датата на вальора и датата на падежа).

- 3) Суап в лева – всяка операция, при която едната страна плаща фиксиран лихвен процент и получава плаващ лихвен процент, изчислени на база на предварително определена сума – номинал по сделката. Плаващият лихвен процент се определя на базата на референтна стойност, представена от лихвен индекс (ЛЕОНИА Плюс, ОЛП, ESTER, EONIA, EURIBOR или друг) за периода на сделката (определен като разликата между датата на вальора и датата на падежа).

Двете страни разменят единствено сумата, получена от разликата между фиксирания лихвен процент и резултата от плаващия лихвен процент, изчислен за периода на сделката.

- 4) Валутен депозит – всяка операция, при която едната страна предоставя на контрагент (или получава от контрагент) парични средства в евро, щатски долари или друга валута, различна от лева, срещу предварително определен лихвен процент, като едновременно с това двете страни се споразумяват същата сума в съответната валута да бъде върната на определена бъдеща дата (деня на падежа) заедно с дължимата сума от натрупаното лихвено плащане.

Валутният депозит се докладва за всички матуритетни срочности от овърнайт до една година (т.е. максимум 365 дни разлика между датата на вальора и датата на падежа).

Чл. 4. (1) Формата по чл. 2 се изпраща ежедневно за всеки работен ден в Република България, в интервала от 08:00 до 17:30 часа на съответния ден¹. Сделките се

¹ 17:30 часа бележи обичайното крайно приключване на системния ден на Системата за брутен сетълмент в реално време RINGS (Real-time INterbank Gross-settlement System). В случай на извънредно удължаване или съкращаване на системния ден на RINGS, интервалът за изпращане на формите за междубанковия паричен пазар се изменя съобразно променения час на приключване на RINGS.

включват в ежедневната форма в деня на вальора (изпълнението/сетълмента) на сделката.

(2) В случай, че даден ден е неработен за Република България, като в същото време е работен за САЩ, еврозоната и другите външни пазари (напр. 6 септември), то сделките в чуждестранна валута с вальор този ден се докладват като сключени в предходния – работен за България – ден². В случай че даден ден е работен за Република България, като в същото време е неработен за САЩ, еврозоната или друг външен пазар (напр. 4 юли в САЩ), сделките в съответната валута с падеж на този ден се докладват в съответствие с работните дни в Република България, т.е. с презумпцията, че няма промяна в календара за съответната валута³.

(3) Подателите на данни, които нямат сключени сделки с вальор същия работен ден, подават формата по чл. 2 с брой сделки „0“.

(4) След приключване подаването на данните за съответния ден всеки подател на данни следва да информира БНБ, че не възнамерява да подава повече данни за деня като отбележи „Приключване на подаването“ в „Интегрираната информационна система за финансови пазари и ЗМР“ (наричана по-долу „Системата“). Приключването на подаването за конкретен ден не ограничава използването на Системата в рамките на същия ден.

Чл. 5. (1) Предоставянето и получаването на паричния ресурс е критерий за отчитане на сделките съответно като „продажби“ и „покупки“.

(2) Предоставяща/продаваща е институцията, заемаща паричните средства, а получаваща/купуваща е институцията, взимаща паричните средства.

(3) При сделки с обезпечения (репо-операции и обезпечени депозити) посоката на сделката винаги представя посоката на паричните средства, а не на книжата (обезпечението).

(4) При сделка тип „Суап в лева“ предоставяща/продаваща е институцията, която предоставя средствата с фиксирана лихва и получаваща плаваща лихва; съответно, получаваща/купуваща е институцията, която получава средствата с фиксирана лихва и предоставя плаваща лихва.

² Например, валутен депозит овърнайт с вальор 5 септември и падеж 6 септември се докладва по обичайния начин (на 5 септември); валутен депозит овърнайт с вальор 6 септември и падеж 7 септември се включва в отчета за 5 септември с вальор 5 септември и падеж 6 септември – така двата депозита се включват в отчета за един и същ ден – на 5 септември.

³ Например, валутен депозит овърнайт в долари с вальор 3 юли би следвало да е с падеж 5 юли по календара в САЩ, но взимайки предвид работните дни в България тази сделка следва да се докладва с падеж 4 юли.

Чл. 6. (1) Като „предоговорена“ се отчита всяка сделка, за която няма движение на парични средства и книжа по сметките на банката, независимо дали има или няма промяна в параметрите на сделката при нейното подновяване⁴.

(2) Като „овърнайт“ се отчита всяка сделка, при която датата на сключване съвпада с датата на вальора и чиито падеж е на следващия работен ден след датата на вальора.

Чл. 7. (1) Промени за коригиране на данни по сделки, подадени през съответния ден се извършват от подателя на данни до края на същия ден (17:30 часа) по реда, предвиден в Приложение № 1.

(2) Промени за коригиране на данни по сделки, подадени в предходни дни, се извършват от подателя на данни, след информиране на БНБ и по реда, предвиден в Приложение № 1.

ГЛАВА ТРЕТА

ФОРМИ ЗА СКЛЮЧЕНИТЕ СДЕЛКИ С ВАЛУТА СРЕЩУ БЪЛГАРСКИ ЛЕВОВЕ

Чл. 8. Подателите на данни подават в БНБ ежедневно форма, съдържаща информация за сключените сделки с чуждестранна валута срещу български левове, съгласно Приложение № 2 „Изготвяне и докладване на форма за сключените сделки с чуждестранна валута срещу български левове в Интегрираната информационна система за финансови пазари и ЗМР“ (Приложение № 2).

Чл. 9. (1) Във формата по чл. 8 се включват всички сделки (касови и по сметка), извършени на територията на страната с БНБ, с лицензирани от БНБ банки и клонове на чуждестранни банки, извършващи дейност в страната и с клиенти – местни и чуждестранни лица.

⁴ Например, при репо-операция извършена с DVP (Delivery vs. Payment) – т.е. с движение по сметките на двете страни по сделката, сделката не следва да се отбелязва като „предоговорена“.

В същото време при сделка, която се подновява с промяна в параметрите (обем, лихвен процент, падеж или др.), но без движение по сметките на контрагентите, същата следва да се отбелязва като „предоговорена“; в случай че има частично движение по сметките (например промяна в обема на сделката, в следствие на това, че главницата по договора се увеличава или намалява), но това не е придружено с разплащане на предходната операция и нейното цялостно прекратяване, то тази сделка следва да се отбелязва като „предоговорена“.

(2) Видовете клиенти се посочват съгласно номенклатура, съобразена с класификация на институционалните сектори в съответствие с Европейската система от сметки 2010 (ЕСС 2010)⁵.

Чл. 10. Обхватът на валутите, предмет на сделките за покупко-продажба срещу български левове, за които се подава информация, е ограничен до валутите, посочени на официалната страница на БНБ в публикациите „Курсове на българския лев към отделни чуждестранни валути и цена на златото, валидни за определена дата”, както и „Курсове на българския лев към еврото и към валутите на държавите, приели еврото“.

Чл. 11. Във формата по чл. 8 подателите на данни не включват информация за вътрешните обороти с чуждестранна валута срещу левове, осъществявани между различните структури на даден подател на данни (центра-клон, клон-клон и други) на територията на страната.

Чл. 12. Във формата по чл. 8 се включват следните типове сделки, сключени на територията на страната:

- 1) Спот – всяка операция по покупко-продажба на чуждестранна валута срещу български левове (по сметка или на каса) със срок на изпълнение/сетълмент в рамките на до два работни дни (с вальор TODAY /днес/, TOM /утре/ и SPOT /след два дни/).
- 2) Форуърд – всяка договорена покупка и продажба на чуждестранна валута срещу български левове по валутен курс, определен при сключване на сделката и фиксирана бъдеща дата на изпълнение/сетълмент на сделката. Този тип сделки се представя в деня на сключването ѝ, като задължително се посочва датата на изпълнение/сетълмент.
- 3) Валутен суап – всяка договорена покупка и продажба на чуждестранна валута срещу български левове и едновременно договорена продажба/покупка на същото количество чуждестранна валута срещу лева със срок на изпълнение/сетълмент в бъдеще. Този тип сделки се докладват в деня на сключването им с двете съставни части – покупката и продажбата на чуждестранната валута.

⁵ Класификацията е достъпна на интернет страница на БНБ в рубрика Статистика / Методологически бележки / Класификация на институционалните сектори в България в съответствие с ЕСС 2010 / т. 5.1. Класификация на секторите / Таблица 1. Структура на институционалните сектори.

Чл. 13. (1) Формата по чл. 8 се подава ежедневно за всеки работен ден в Република България, в интервала от 08:30 до 13:30 часа. Сделките се включват в ежедневната форма в работния ден, следващ деня на тяхното сключване.

(2) Подателите на данни, които нямат сключени сделки за определен ден, подават формата по чл. 8 с брой сделки „0“.

(3) След приключване подаването на данните за съответния ден всеки подател на данни следва да информира БНБ, че не възнамерява да подава повече данни за деня като отбележи „Приключване на подаването“ в Системата. Приключването на подаването за конкретен ден не ограничава използването на Системата в рамките на същия ден.

Чл. 14. (1) Промени за коригиране на данни по сделки, подадени през съответния ден се извършват от подателя на данни до края на същия ден (13:30 часа) по реда, предвиден в Приложение № 2.

(2) Промени за коригиране на данни по сделки, подадени в предходни дни се извършват от подателя на данни след информиране на БНБ и по реда, предвиден в Приложение № 2.

Чл. 15. Във формата по чл. 8 сделките се отчитат като:

(1) Единична сделка – сделка с чуждестранна валута срещу левове, сключена с определен вид клиент, съгласно Класификация на институционалните сектори в България в съответствие с ЕСС 2010. Единичните сделки следва да съдържат освен обичайните характеристики за всяка сделка, така и допълнителна информация за клиента – за местни лица: име, БУЛСТАТ/ЕИК и код BG, а за чуждестранни лица: име и географска класификация (код на държавата, където е регистрирано лицето, съгласно ISO 3166). Единични сделки са:

а) Сделките с клиенти български или чуждестранни юридически лица от сектор „Финансови институции“ и сектор „Държавно управление“ без оглед на количеството търгувана чуждестранна валута.

б) Сделките с клиенти български юридически лица от сектор „Нефинансови предприятия“ с единичен размер равен или по-голям от 100 000 левова равностойност, както и сделки с клиенти чуждестранни юридически лица от сектор „Нефинансови предприятия“ с единичен размер равен или по-голям от 20 000 левова равностойност⁶.

⁶ Код за секторна класификация NFC

- в) Сделките по чл. 12, т. 2 и 3.
- (2) Обобщена сделка – две или повече сделки с една и съща валута срещу български левове, с един и същ вальор и с клиенти от един и същ сектор. Сумата на всяка обобщена сделка представлява сбор от количествата чуждестранна валута от различните сделки и среднопретеглен (през количеството валута) валутен курс. Сделките се обобщават поотделно за местни и за чуждестранни физически или юридически лица. Обобщени сделки са:
- а) Сделките с клиенти български или чуждестранни юридически лица от сектор „Нефинансови предприятия“ извън случаите, посочени в чл. 14, ал. (1), буква „б“⁷.
- б) Сделките с клиенти от сектор „Домакинства“ независимо от единичния размер на левовата им равностойност.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ПОДАВАНЕ НА ФОРМИТЕ ЗА СКЛЮЧЕНИТЕ СДЕЛКИ НА МЕЖДУБАНКОВИЯ ПАРИЧЕН ПАЗАР И НА ВАЛУТНИЯ ПАЗАР

Чл. 16. (1) Информацията по настоящото указание се предоставя в БНБ, управление „Банково“, дирекция „Методология и финансови пазари“, отдел „Финансови пазари“ чрез разработената от БНБ „Интегрирана информационна система за финансови пазари и задължителните минимални резерви“.

(2) Подателите на данни определят писмено конкретни лица от своя персонал и техни заместници, които изпращат към БНБ информацията за сключените сделки и при нужда изясняват възникнали въпроси.

Чл. 17. (1) Подателите на данни изготвят и докладват формите по чл. 2 и чл. 8 чрез модул “Междубанков пазар”, съответно модул „Валутен пазар“, на Системата, посредством въвеждане на данните през екранна форма или чрез зареждане на файл с отчет в XML формат и определена структура.

(2) При технически затруднения, които не позволяват достъп до Системата, поради което подателят на данни е възпрепятстван да подаде информацията в срок, формите по чл. 2 и чл. 8 се изпращат чрез електронна поща до началника и служителите

⁷ Код за секторна класификация NFCS

на отдел „Финансови пазари“, или се докладват по телефон в рамките на работните часове на Системата.

ГЛАВА ПЕТА

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПОДАТЕЛИТЕ НА ДАННИ ПО ОТНОШЕНИЕ УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА НА ВХОДЯЩИТЕ ДАННИ

Чл. 21. (1) Подателите на данни осигуряват, че предоставянето на входящи данни се извършва по независим и безпристрастен начин и не е повлияно от съществуващи или потенциални конфликти на интереси, и въвеждат и поддържат ефективни системи и механизми за контрол, с които да гарантират целостта, достоверността и надеждността на всички предоставени входящи данни по настоящото указание.

(2) За целите на ал. 1, подателите на данни приемат вътрешни правила, с които установяват:

а) процедура по предоставянето на входящите данни, одобрена от управителния орган на подателя на данни. Процедурата следва да включва и предвидени действия за предоставяне на входящите данни на БНБ в случай на извънредни обстоятелства;

б) механизми за контрол във връзка с това кой може да предоставя входящи данни, който да включва определяне на лицата, податели на входящи данни, както и алтернативни лица, поемащи тези функции, в случай че подателят на данни отсъства планирано или поради извънредни обстоятелства;

в) процедура за ефективно наблюдение на входящите данни, изпращани към БНБ, както и за наблюдение над процеса по предоставяне на входящите данни, които да включват контролни функции, гарантиращи коректността на входящите данни;

г) процедури, гарантиращи точно, независимо и безпристрастно подаване на входящите данни от лицата, отговорни за подаването.

(3) Подателите на данни осигуряват, че лицата, отговорни за подаването на входящите данни притежават необходимите знания и опит относно детайлите по сделките, както и относно всички елементи и етапи от процеса по предоставяне на входящите данни.

(4) Подателите на данни въвеждат механизми и системи за съхраняването за подходящ срок на предоставените входящи данни, както и на данните за комуникацията и съобщенията във връзка с предоставянето на входящи данни.

(5) Подаваните входящи данни и прилаганите механизмите и процедури по ал. 2 – 4 подлежат на периодичен вътрешен преглед от подателя на данни.

Чл. 19. При предоставянето на входящи данни подателите на данни осигуряват, че:

1. отчетните форми съдържат вярна и пълна информация и отговарят на определенията и изискванията от настоящото указание;

2. отчетните форми се подават своевременно и в рамките на сроковете, определени в настоящото указание;

3. отчетните форми се изготвят и подават съгласно изискванията, определени в настоящото указание;

4. в случай на констатирани грешки, промени и несъответствия в предоставените входящи данни своевременно предоставят коригирани входящи данни;

5. спазват техническите спецификации във връзка с използването на Системата за предоставянето на входящите данни;

6. достъпът до Системата се осъществява само от оторизираните за това лица, при спазване на съответните мерки за сигурност.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Неразделна част от настоящото Указание са:

1. Приложение № 1 „Изготвяне и докладване на форма за сключените сделки на междубанковия паричен пазар в Интегрираната информационна система за финансови пазари и ЗМР“; и

2. Приложение № 2 „Изготвяне и докладване на форма за сключените сделки с чуждестранна валута срещу български левове в Интегрираната информационна система за финансови пазари и ЗМР“.

§ 2. Настоящото указание е утвърдено от подуправителя, ръководещ управление „Банково“ на основание чл. 25, ал. 1 от Наредба № 17 на БНБ от 29 март 2018 г. за паричната и лихвената статистика и статистиката на финансовите сметки, и влиза в сила от 1 октомври 2018 г.